UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

L. Celij Lacta[n]tij Firmiani christiano[rum] eloquentissimi de opificio dei vel formatione hominis liber

Lactantius, Lucius Caecilius Firmianus

Colonie, 1506

VD16 L 56

Ad oculo[rum] fabrica[m] redit [et] oim me[m]bro[rum] h[ab]itudine[m]. s[ecundum] spe[ci]aliter quevsq[ue] ad ventre[m] per cute[m] appare[n]t Cap. x

urn:nbn:de:hbz:466:1-70248

Visual Library

q̄d duplex videāt Quare ſi rō apparet cur illi fallunt̄. manifeſtū eſt
nō eē falſos ſenſus. q̄ aut nō fallunt̄ ſi ſint puri ⁊ integri. aut ſi fallū
tur. mens tn̄ nō fallit̄. q̄ illoꝝ nouit errorem.

¶Ad oculoꝝ fabricā redit ⁊ oīm mēbroꝝ ꝓ̄titudinē. ſʒ ſpēaliter queuſqʒ ad ventrē per cutē apparēt ¶Cap. x

SEd nos ad dei opa reuertamur. vt igit̄ oculi munitiores
eēnt ab iniuria. eos cilioꝝ tegminibꝯ occuluit. vn̄ oculos
dictos eē Uarroni placet. Nā ⁊ ipe palpebre q̄bꝯ mobilitas ineſt
palpitatio vocabulū tribuit. pilis in ordine ſtātibꝯ vallate. ſeptum
oculis decētiſſimū p̄bēt Quaꝝ motꝰ aſſiduꝰ incōp̄hēſibili celerita
te ꝯcurrēs. ⁊ vidēdi tenorē nō impedit. ⁊ reficit obtutū. Acies em̄
id eſt mēbrana illa ꝑlucēs. quā ſiccari ⁊ obareſcere non opꝫ. niſi hu
more aſſiduo terſa puri niteat. obſoleſcit. Quid ipa ſupcilioꝝ faſti
gia pilis breuibꝯ adornata. Nōne q̄ſi aggeribꝯ ⁊ munimētū oculis
ne q̄d ſupne incidat. ⁊ ſpēm ſimul p̄ſtāt Ex q̄rū ꝯfinio naſus exori
ens. ⁊ veluti eq̄li porrectꝰ iugo. vtrāqʒ aciē ſimul ⁊ diſcernit ⁊ munit
Inferiꝰ q̄qʒ genaꝝ nō indecēs tumor in ſilitudinē colliū leniter ex
urgēs. ab oī p̄te oculos efficit tutiores. ꝓuiſumqʒ ē ab artifice ſum
mo. vt ſi q̄s forte vehemētior ictus extiterit. eminētibꝯ repellat̄ Naſi
ꝓo ps ſuperior vſqʒ ad mediū ſolida formata ē. Inferior āt carthi
lagine adheret mollita. vt ad vſum digitoꝝ poſſit eē tractabil̄. In
h̄ āt q̄uis ſimplici membro trita ſunt officia ꝯſtituta Unū ducen
di ſpūs Alteꝝ capiēdi odoris Terciū vt p eiꝰ cauernas purgamē
ta cerebri defluāt Quas ipe deus q̄ʒ mirabile. q̄ʒ diuina rōe molitꝰ ē
vt tn̄ hiatꝰ ipe naſci. oris ſpēꝫ nō deformaret. qd̄ erat plane futuꝝ ſi

ſimplex foramē pateret Ad id velut parietē ꝑ mediū ducto interſe
pſit atqꝫ diuiſit. fecitqꝫ ip̄a duplicitate pulcherrimū. Ex q̄ itelligit̄
q̄ꝫtū dualis numerꝰ vna ⁊ ſimplici ꝯpage ſolidatꝰ. ad reꝝ valeat ꝑ
fectionē Nā cū ſit corpꝰ vnū. tñ totū ex ſimplicib̄ mēbris ꝯſtare nō
poterat niſi vt eēnt ptes vel dextre vel ſiniſtre Itaqꝫ vt pedes duo ⁊
itē manus. nō tm̄ ad vtilitatē aliquā vſumqꝫ vel gradiēdi vel faciē
di valēt. ſꝫ ⁊ habitū decoremqꝫ admirabilē ꝯferūt Sic ⁊ in capite qđ
totiꝰ diuini opis q̄ſi culmē eſt. ⁊ auditꝰ in duas aures ⁊ viſus ī du
as acies. ⁊ odoratio in duas nares a ſummo artifice diuiſa ē. qꝛ cere
brū in q̄ ſentiēdi rō eſt. q̄ꝫuis ſit vnū. tñ in duas ptes mēbrana iter
ueniēte diſcretū ē. ſꝫ ⁊ cor qđ ſapiētie domiciliū videt̄. licet ſit vnū
duos tñ intrinſecꝰ ſinus hꝫ. q̄b̄ fontes viui ſanguinis ꝯtinēt̄ ſepto
intercedēte diuiſi. vt ſicut in ip̄o mūdo ſumma reꝝ vel de ſimplici du
plex. vel de duplici ſimplex ⁊ gubernat ⁊ ꝯtinet totū. ita in corpe de
duob̄ vniuerſa ꝯpacta indiſſociabilē p̄cederēt vnitatē Oris quoqꝫ
ſpēs ⁊ rictus ex tranſuerſo patefactꝰ q̄ꝫ vtilis. q̄ꝫ decēs ſit. enarrari
nō p̄t. cuiꝰ vſus in duob̄ ꝯſtat officijs. ſumēdi victus ⁊ eloquendi
lingua intꝰ incluſa q̄ vocē motib̄ ſuis in v̄bis diſtēdit. ⁊ ē interpres
animi Nec tñ ſola p̄t ꝑ ſe eloquēdi munus iplere. niſi acumē ſuum
palato illiſerit. niſi adiuta vel offenſiōe dētiū. vel cōpreſſione labio
rū. dentes tamē plus cōferūt ad loquendū. Nam ⁊ infantes nō añ
incipiūt fari. q̄ꝫ dentes habuerint. ⁊ ſenes amiſſis dentib̄ ita balbu
tiūt. vt ad infantiā reuoluti denuo eſſe videant̄ Sed hec ad hoīem
ſolū pertinēt. aut ad aues in q̄b̄ acuminata ⁊ vibrata certis moti-
bus lingua. innumerabiles cātuū flexiones ⁊ ſonorum varios mo
dos exprimit Habet p̄terea ⁊ aliud officiū q̄ in oīibus. ſed tamen

ſolo in mutis vtiꝛ. ꝙ cõtritos ⁊ cõmolitos dentibꝫ cibos colligit. et
cõglobatos in ſua deprimit, ⁊ trãſmittit ad ventrẽ. Itaqꝫ Varro a
ligãdo cibo putat lingue nomen impoſitũ Beſtias etiã potu adiu
uat Protẽta eñi canataqꝫ hauriũt aquã eãqꝫ cõprehẽſam lingue ſi-
nu. ne tarditate ac mora defluat. ad palatũ celeri mobilitate cõplo
dũt Hec itaqꝫ palati cõcauo tanꝙ teſtudi ne tegiꝛ. eãqꝫ dentiũ or-
dine ſeptis deꝰ q̃ſi muro circũuallauit. Dentes aũt ipos ne nudi ac
reſtricti magꝭ horrori ꝙ ornamẽto eẽnt. gingiuis mollibꝫ q̃ a gignẽ
dis dentibꝫ noianꝛ. ac deinde labioꝝ tegminibꝫ honeſtauit Quoꝝ
duricies ſicut in molari lapide maioꝛ ẽ ⁊ aſperioꝛ. ꝙ in ceteris oſſibꝫ
vt ad cõterẽdos cibos pabulũqꝫ ſufficerẽt Labra ipa q̃ q̃ſi añ cohe
rebãt. ꝙ decẽter intercidit. q̃rũ ſuperiꝰ ſub ipa medietate nariũ. lacu
na q̃dã leui q̃ſi valle ſignauit. inferiꝰ honeſtatis gratia foras molli
ter explicauit. Nã q̃ꝺ attinet ad ſaporẽ capiẽdũ falliꝛ q̃ſquis hunc
ſenſum palato ineſſe arbitraꝛ. lingua ẽ eñi qua ſapores ſentiũꝛ. nec
tñ tota Nã ꝑtes eiꝰ q̃ ſunt ab vtroqꝫ latere teneriores, ſaporẽ ſubti
liſſimis ſenſibꝫ trahũt Et cũ neqꝫ ex cibo quicꝙ neqꝫ ex potiõe mi
nuaꝛ. tñ, inenarrabili mõ penetrat ad ſenſum ſapoꝛ eadẽ rõne. qua
nihil de q̃cũqꝫ materia odoꝛis decerpit. Cetera ꝙ decora ſint vix ex-
primi p̃t Deductũ clemẽter a genis mẽtũ. ⁊ ita inferiꝰ cõcluſum. vt
acumẽ eiꝰ extremũ ſignare videanꝛ. leuiter impreſſa diuiſio Rigidũ
ac teres collũ ſcapule velut mollibꝫ iugis a ceruice dimiſſe. valida ⁊
ſubſtricta neruis ad fortitudinẽ brachia inſignibꝫ toris extẽtũ lacer
toꝝ ingẽs robur vtilis ac decẽs flexura cubitoꝝ. Quid dicã de ma
nibꝫ rõnis ac ſapiẽtie miniſtris. Quas ſolertiſſimus artifex plano
ac modice cõcauo ſinu fictas. vt ſi q̃d tenẽdũ ſit. apte poſſit inſidere

in digytos terminauit in q̈bꝫ difficile ē expedire vtrū ne ſpēs an vti
litas maioꝛ ſit. Nā ꝛ numerꝰ pfectꝰ ac plenus ꝛ oꝛdo ac gradꝰ de
cētiſſimus. ꝛ articuloꝝ pariū curuatura flexibil. ꝛ foꝛma vnguium
rotūda cōcauis tegminibꝫ digytoꝝ. faſtigia ꝯphēdēs atq̃ firmans
ne mollitudo carnis in tenēdo cederet. magnū pbet oꝛnatū. Illud
ꝓo ad vſum miris modis habile. q vnꝰ a ceteris ſeparatus cum ipa
manu oꝛit. ꝛ in diuerſum maturius findit. Qui ſi velut obuiū cete
ris pbēs. oēm tenēdi faciēdiq̃ rōnē vel ſolus vel pcipue poſſidet. tā
q̃ rectoꝛ oīm, atq̃ moderatoꝛ Vñ etiā pollicis nomē accepit. q vi
ꝛ poteſtate inter ceteros polleat Duos q̈dem articulos extātes hꝫ
nō vt alij ternos. ſꝫ vnꝰ ad manus carnē nectit pulchꝛitudinis grā
Si eñ fuiſſet tribꝫ articul ꝛ ipē diſcretus feda ꝛ indecoꝛa ſpēs ade
miſſet manibꝫ honeſtatē Nā pectoꝛis latitudo ſublimis ꝛ expoſita
oculis. mirabilē preſefert habitꝰ ſui dignitatē. Cuiꝰ hec cā eſt. q vi
def hoīem ſolū deus veluti ſupinū foꝛmaſſe. Nā fere nullū aīal iace
re in tergū pt Mutas āt animātes q̈ſi alterno latere iacētes finxiſſe
atq̃ ad terrā cōpreſſiſſe Jccirco illis anguſtū pectꝰ ꝛ ab aſpectu re
motū. ꝛ ad terrā ꝓſus ſubiectū. Hoīs aūt patēs ꝛ rectū. q plenum
rōnis a celo datū humile aut indecēs eē nō debuit Papille q̈q̃ leui
ter eminētes ꝛ fuſcioꝛibꝫ ac paruis oꝛbibꝫ coꝛonate. nō nihil addūt
venuſtatis. feminis ad alēdos fetus date maribꝫ ad ſolū decus. ne
infoꝛme pectꝰ. ꝛ quaſi mutilū videret. Huic ſubdita eſt planicies
ventris. quā mediā fere vmbilicus nō indecēti nota ſignat ad hoc
factus. vt p eum fetus dum eſt in vtero nutriatur

¶ De viſceribꝫ ꝛ inteſtinis vſq̃ ad mēbꝛa genitalia ¶ Ca. xi